

Organizace spojení na společných cvičeních spojeneckých vojsk

Analýza charakteru soudobých operací i zkušenosti mnoha společných cvičení spojeneckých vojsk svědčí o tom, že zabezpečení velení vojskům v současné době má velký význam. Značně vzrostly požadavky na spojení. Spojení, tak jako nikdy dříve, musí být spolehlivé, mobilní a nepřetržitě, bezporuchové, operativní a utajené při předávání rozkazů, nařízení a hlášení, konečně musí mít velkou provozní schopnost a být v neustálé pohotovosti k zabezpečení hovorů velitelů (důstojníků štábů) a k předávání a příjmu informací.

Štáby a spojovací útvary spojeneckých vojsk získaly za poslední léta velké zkušenosti z organizace a zabezpečení spojení při společné činnosti na cvičeních. Na základě těchto zkušeností rozebereme některé otázky, které mají při společných cvičeních velký význam.

Při organizaci spojení na cvičeních obvykle vzniká problém, jakou spojovací soustavu volit, aby plně zabezpečila velení jak pro štáb ředitelství cvičení, tak pro štáby cvičících spojeneckých vojsk, nebo jinak řečeno v jaké míře je možné slučovat spojení ředitelství cvičení se spojením, které pro velení potřebují cvičící vojska.

Při společné činnosti spojeneckých vojsk na cvičeních musí být spojovací soustava dostatečně rozvětvená, mnohakanálová, jednotná pro štáb ředitelství cvičení a pro všechna cvičící vojska.

Jednotná spojovací soustava se vytváří v souladu s přijatou organizací velení na cvičení a schématem spojení, které ur-

čuje štáb ředitelství cvičení. Představuje síť spojovacích uzlů míst velení a pomocných spojovacích uzlů štábu ředitelství cvičení a cvičících vojsk, spojených mezi sebou rádiovými, radioreléovými, troposférickými a kabelovými spojovacími cestami.

Síť spojovacích uzlů a spojovacích cest štábu ředitelství cvičení i různých stupňů velení cvičících vojsk jsou mezi sebou propojeny a představují tak jednotnou soustavu, která umožňuje organizovat v případě potřeby spojení štábu ředitelství cvičení a cvičících štábů po mnohakanálových cestách, uskutečňovat spojení po oklikových směrech, přes více stupňů a rovněž po nových směrech, jejichž potřeba může vzniknout v průběhu cvičení.

Účelnost vybudování jednotné spojovací soustavy vyplývá v první řadě z požadavku racionálnějšího využití sil a prostředků spojeneckých vojsk a rovněž z potřeby pružného manévru spojovacími kanály k zabezpečení spolehlivého a nepřetržitého velení vojskům.

Nezbytnost jednotné spojovací soustavy vyplývá z požadavku centralizace velení při společné činnosti spojeneckých vojsk. Spojit úsilí vojsk spojeneckých armád k dosažení cíle cvičení, zabezpečit přesné sladění jejich činnosti a dosáhnout nejúčinnějšího využití všech organických sil — to vše vyžaduje, aby velení všem spojeneckým vojskům bylo přísně centralizované a opíralo se o jednotnou spojovací soustavu.

Zkušenosti cvičení ukazují, že je neracionální budovat málokanálové spojovací

cesty ve prospěch jakéhokoli svazu jedné národnosti. Správnější je budovat mnohakanálové cesty, které odpovídají požadavkům velení všem vojskům působícím na daném směru nebo v daném prostoru, nezávisle na jejich národnosti. To umožňuje rozvíjet spojovací soustavu ve vyšších tempech a s menší spotřebou sil a prostředků. Ušetřené síly a prostředky mohou být racionálně využity ke zvýšení odolnosti spojovací soustavy.

Charakteristická v tomto směru byla organizace spojení na cvičení „Bratrství ve zbrani“, na kterém byla vybudována jednotná spojovací soustava odpovídající požadavkům velení jak štábu ředitelství cvičení, tak i cvičících spojeneckých vojsk. Základ jednotné soustavy tvořily pronajaté spojovací kanály státní sítě linkového spojení a rovněž velmi rozvětvená síť mnohakanálových radioreléových cest, vybudovaných silami a prostředky spojovacích útvarů Národní lidové armády (NLA) NDR a Skupiny sovětských vojsk v Německu, částečně i ostatních spojeneckých vojsk. Celkem bylo v prostoru cvičení vybudováno pět spojovacích os východ—západ a tři rokádní směry sever—jih.

Kromě toho jednotná spojovací soustava zahrnovala několik polních kabelových cest, vybudovaných v prostoru cvičení. Všechny pronajaté spojovací kanály a kanály vybudované na radioreléových a polních kabelových cestách byly propojeny mezi sebou přes spojovací uzly velitelských stanovišť a pomocné spojovací uzly rozvinuté v prostoru cvičení.

Široce byla také rozvinuta síť polních kabelových cest na střešních cvičení, kde probíhala bojová činnost vojsk. Spojovací síť na střešních byla rovněž propojena s celkovou spojovací sítí v prostoru cvičení. To umožňovalo zabezpečit spojení v libovolných kombinacích jak ve prospěch štábu ředitelství cvičení, tak i ve prospěch cvičících vojsk.

Celková délka rozvinutých radioreléových spojovacích cest na cvičení tvořila asi 2 200 km. Kanály těchto cest rozdělával štáb ředitelství cvičení centralizované podle jednotného plánu všem štábům a místům velení, nezávisle na jejich národnosti; plán rozdělení kanálů projednal se všemi zainteresovanými štáby.

Kanály radioreléových cest vystupovaly na koncových spojovacích uzlech s využitím malokanálových stanic R-405 (R-401m), mnohopárového kabele nízké frekvence nebo s využitím kabele dálkového spojení se zesilovací aparaturou.

Na cvičení bylo v provozu celkem asi 80 stanic R-404 a 130 stanic R-405 (R-401m).

Zásadou vybudování jednotné spojovací soustavy linkového a radioreléového spojení v průběhu cvičení se podařilo úspěšně plnit četné úkoly k zabezpečení velení a zvláště ty, které dodatečně vznikly v důsledku nepředvídaných okolností.

Z prvního závěru o účelnosti vybudování jednotné spojovací soustavy vyplývá druhý závěr, který rovněž mnohokrát potvrdily zkušenosti spojeneckých cvičení — závěr o nezbytnosti centralizovaného řízení při plánování, organizaci a zabezpečení spojení v prostoru konání společných cvičení.

Centralizované řízení umožňuje lépe zabezpečit schválenou činnost spojovacích náčelníků svazů, svazků, útvarů spojeneckých vojsk a jim podřízených spojovacích útvarů při plnění úkolů k zabezpečení velitelského a součinnostního spojení na cvičení.

Centralizované řízení kromě toho lépe zabezpečuje plnění úkolů tím, že začlení spojovací cesty a spojovací uzly rozvíjené silami a prostředky svazů (svazků) spojeneckých vojsk do celkové spojovací soustavy a zabezpečí jejich vzájemné propojení.

Konečně centralizované řízení je nezbytné k uskutečnění přesné koordinace, rozdělení a využívání frekvencí všech radioelektronických prostředků soustředěných v omezeném prostoru společné činnosti, tj. pro lepší práci těchto prostředků bez vzájemného rádiového rušení. To vyplývá z toho, že radioelektronické prostředky se velmi rozšířily. Tvoří technický základ všech soudobých systémů velení vojskům a zbraním. To má za následek značné zvětšení hustoty radioelektronických prostředků různého určení v uskupeních vojsk, a proto i zvětšení pravděpodobnosti vzniku vzájemného rádiového rušení, zvláště při společné činnosti spojeneckých vojsk.

Pravděpodobnost vzniku vzájemného rádiového rušení je možné snížit jen za předpokladu centralizovaného rozdělení pracovních frekvencí a sladěného využití radioelektronických prostředků. Proto všechna spojenecká vojska, která jsou v prostoru cvičení, při použití rádia, radioreléových a troposférických stanic musí používat jen ty frekvence, které jim přidělí štáb ředitelství cvičení.

Používání libovolně zvolených frekvencí, nebo frekvencí, které vojska používala na vlastním území, musí být v prostoru cvičení zcela vyloučeno.

Proto je nezbytné, aby štáby spojeneckých vojsk při přípravě na společná cvičení na území jiného státu včas zpracovaly svoje požadavky na frekvence a doručily je na ten štáb, který organizuje společné cvičení.

Spojení, centralizované řízené na všech velkých společných cvičeních spojeneckých vojsk, se plně osvědčilo. Tak např. na cvičení „Bratrství ve zbraní“ zúčastnili se organizace a zabezpečení spojení spojaři všech sedmi armád států—účastníků Varšavské smlouvy. Jejich práci řídil náčelník spojení NLA NDR.

K zabezpečení lepší koordinace činnosti spojařů spojeneckých armád byla vytvořena ve štábu ředitelství cvičení smíšená operační skupina pro řízení spojení; v jejím složení pracovali představitelé-spojaři od každé spojenecké armády. Práci této skupiny řídil zástupce náčelníka spojení NLA NDR.

Podobně u náčelníka spojení a radio-technického zabezpečení letectva a PVO NLA NDR byla vytvořena spojená pracovní skupina k řízení spojení a radiotechnického zabezpečení všeho letectva zúčastněného na cvičení. Práci této skupiny řídil náčelník spojení letectva a PVO NLA NDR.

Tyto skupiny měly tak možnost rychle řešit a koordinovat všechny praktické otázky organizace a zabezpečení spojení, které vznikaly v období přípravy na cvičení a v průběhu jeho provedení.

Nehledě na to, že v prostoru cvičení bylo soustředěno velké množství prostředků rádiového a radioteleového spojení a rovněž prostředků radiotechnického zabezpečení letectva různých spojeneckých armád, díky přesnému a přísně centralizo-

vanému určení frekvencí a rovněž dobře promyšlenému použití radioelektronických prostředků v průběhu cvičení nedocházelo k žádnému znatelnému vzájemnému rádiovému rušení. Jednotlivé případy vzájemného rádiového rušení v přípravném období se podařilo rychle zjistit a odstranit.

Centralizované řízení spojovací soustavy ovšem nevylučuje samostatné řešení otázek organizace a zabezpečení spojení uvnitř svazů (svazků) jednotlivých spojeneckých armád. Každý spojovací náčelník svazu (svazku) organizuje spojení uvnitř vlastního svazu (svazku) samostatně; řídí se přitom pokyny svého velitele (náčelníka štábu) a všeobecnými pokyny náčelníka spojovacího vojska řízeného štábu nebo štábu, který organizuje společné cvičení.

Zvláštní pozornost při plánování spojení na společných cvičeních věnuje štáb organizaci velitelského a součinnostního spojení mezi štáby spojeneckých vojsk různé národnosti.

Na základě zkušeností cvičení organizujeme velitelské spojení mezi štáby různých spojeneckých vojsk z celé řady důvodů tak, aby zabezpečovalo velení jak po linii operačního podřízení velení svazu jiné národnosti, tak i po vlastní národní linii. Toho dosahujeme obvykle vybudováním doplňkového spojení; při složení svazu z jedné národnosti není toho spojení třeba.

Štáby spojeneckých armád v průběhu cvičení používaly různé způsoby organizace velitelského a součinnostního spojení mezi štáby různé národnosti. Všechny jsou velmi důležité, a proto je třeba každý z nich rozebrat samostatně.

Především rozebereme organizaci rádiového spojení.

Na všech společných cvičeních rádiové velitelské a součinnostní spojení mezi štáby spojeneckých vojsk bylo organizováno v rádiových sítích a na rádiových směrech podle provozních údajů, které zpracoval a rozeslal cvičícím štábům nadřízený štáb, který cvičení organizoval. Na každém spojovacím uzlu spojení zabezpečovaly národní obsluhy a prostředky.

Tento způsob má řadu předností. Je velice operativní a ekonomický. Rádiové spojení může být takto organizováno rychle, bez jakýchkoli doplňkových opatření. Nezbytné provozní údaje může štáb rozpracovat a rozeslat velmi brzy.

Tento způsob rovněž nevyžaduje další doplňkové síly a prostředky spojení jak

ze strany nadřízeného štábu, tak ani ze strany podřízeného nebo spolupracujícího štábu.

Tento způsob ovšem předpokládá jednak nařídít jednotná pravidla vedení rádiového spojení a jednotnou dokumentaci pro rádiové spojení (jednotný seznam volacích znaků rádiových stanic, hesel, jednotnou hovorovou tabulku dozorců radio-
disty atd.), jednak dobře vycvičené odborníky spojeneckých armád, schopné zabezpečovat společnou práci se spojaři jiné národnosti. Tento způsob kromě toho vyžaduje plnou unifikaci elektrických parametrů používaných spojovacích prostředků, zvláště při utajeném dálhopisném rádiovém spojení. Při zabezpečování dálhopisného rádiového spojení vznikají také potíže, spojené s jazykovými odlišnostmi.

Ke zvýšení spolehlivosti rádiového velitelského a součinnostního spojení mezi štáby různé národnosti štáb ředitelství cvičení používal v některých případech k doplnění výše uvedeného způsobu dvoustranné nebo jednostranné výměny odborných spojovacích skupin, vysílaných na velitelská stanoviště spolupracujících štábů. Tvořily obyčejně součást operačních skupin. Rádiové spojení s odbornými spojovacími skupinami se uskutečňovalo podle provozních údajů, které připravil štáb vysílající odbornou spojovací skupinu. Přitom frekvence dohodou na štábu ředitelství cvičení.

To přispívá ke zvýšení odolnosti rádiového spojení, neboť jsou vyloučeny potíže spojené se zvláštnostmi, které jsou charakteristické při zabezpečení rádiového spojení mezi rádiovými stanicemi různé národnosti. Vyžaduje to ovšem mít doplňkové síly a prostředky rádiového spojení. Zkušenosti cvičení ukázaly, že použití těchto sil a prostředků by bylo účelné předvídat v organizačních tabulkách spojovacích útvarů. V opačném případě odeslání odborných spojovacích skupin oslabí možnosti těchto útvarů při zabezpečování velení podřízeným vojskům své národnosti.

Vyslání odborných spojovacích skupin na velitelská stanoviště spojeneckých vojsk vyžaduje kromě toho mnoho času. V některých případech tento nutný čas nebude k dispozici, bude účelné do slo-

žení operačních skupin odesílaných letadlem začlenit spojovací odborníky bez spojovacích prostředků. V těchto případech rádiové spojení organizujeme tak jako v prvním případě; na jeho zabezpečení se však podílejí odborníci, kteří se dostaví na štáb s operačními skupinami spolupracujících štábů spojeneckých armád.

Analýza dokumentů cvičení ukazuje, že vzájemná výměna odborných spojovacích skupin není vždy výhodná, neboť zvyšuje spotřebu spojovací sil a prostředků používaných k jednomu a témuž cíli. Tuto otázku podrobně posuzovali účastníci 1. vojenskovoletdecké konference štábu Spojených ozbrojených sil v červenci 1970. Většina diskutujících účastníků na této konferenci vyslovila názor o účelnosti dodržovat stanovené zásady při odeslání operačních skupin a tudíž i odborných spojovacích skupin. Účastníci zejména navrhovali vysílat operační skupiny na podřízené a spolupracující štáby podle principu:

- od nadřízeného štábu k podřízeným
- „shora — dolů“,
- od pravého souseda k levému — „zprava — doleva“,
- od svazů (svazků) druhého sledu nebo v záloze — ke svazům (svazkům) prvního sledu,
- od svazů (svazků), útvarů, letectva a druhů vojsk — ke vševojskovým svazkům (útvarům).

Poněkud jinak je tomu s organizací linkového a radioreléového spojení mezi různými štáby spojeneckých armád. Především vzniká problém v tom, kdo a jak organizuje nezbytné spojovací kanály a dále od kterých svazků budeme používat koncové spojovací prostředky (telegrafní přístroje, přístroje utajeného velení ZAS atd.).

Již dříve jsme uvedli, že v prostoru společných cvičení budujeme jednotnou spojovací soustavu. Přitom obyčejně široce využíváme pronajaté kanály státní spojovací sítě. Kromě toho doplnkově budujeme polní kabelové a radioreléové spojovací cesty, jejichž spojovací kanály používáme ve spojení s kanály státních sítí.

Zkušenosti cvičení ukazují, že polní linkové a radioreléové cesty při společných cvičeních spojovacích vojsk je účelné budovat

- od nadřízeného štábu k podřízenému — silami a prostředky nadřízeného štábu,

— mezi spolupracujícími štáby podél fronty — podle dohody silami a prostředky souseda zprava nebo společným úsilím spolupracujících štábů. Kromě toho mohou používat spojovací kanály spojovacích cest, vybudovaných podle plánu štábu ředitelství cvičení.

Při společném budování spojovacích cest spojovací náčelníci spolupracujících štábů po vzájemném dohovoru určují prostory v terénu, kde musí dojít k návaznosti národních úseků spojovacích cest a rovněž způsob zabezpečení návaznosti.

V případě, že spojení mezi štáby spojeneckých vojsk se organizuje přes pomocné spojovací uzly rozvinované v prostoru cvičení, může být účelné, aby spojovací cesty od pomocných spojovacích uzlů ke štábu spojeneckých vojsk budovaly síly a prostředky odpovídajících spojeneckých vojsk.

Z toho všeho vyplývá, že linkové a radioreléové spojení mezi štáby spojeneckých vojsk v řadě případů může být or-

ganizováno na spojovacích cestách vybudovaných společným úsilím.

Telefonní kanály na takových kabelových cestách můžeme vybudovat s použitím koncového zařízení pro vytváření spojovacích cest odpovídajících spojovacím uzlům spojeneckých armád nebo s pomocí zařízení pro vytváření spojovacích cest linkových útvarů na každém konci spojovací cesty. První způsob je možný jen v tom případě, jestliže na spojovacích uzlech spojeneckých vojsk budou se používat jednotypová nebo unifikovaná zařízení vysokofrekvenční telefonie. Při druhém způsobu je účelné, aby zvýšení počtu spojovacích cest se uskutečňovalo v jednotlivých národních úsecích, tj. aby na každém úseku se používalo zařízení pro vytváření spojovacích cest toho útvaru, který budoval spojovací cestu.

Takový princip zvyšuje odpovědnost velitele útvaru, který spojovací cestu budoval, za kvalitu a včasnost zřízení spojení na svém úseku a ulehčuje překonání potíží, které vznikají ve spojitosti s jazykovými odlišnostmi. Přitom ovšem může vzniknout nutnost začlenit jednotlivá zařízení do sestavy pomocného spojovacího uzlu nebo spojovacího uzlu velitelského stanoviště jednotlivých spojeneckých armád, jejichž spojovací jednotka buduje kabelovou cestu k tomu uzlu. Tato zařízení mohou být na spojovacím uzlu spojenecké armády nezávisle na odborných spojovacích skupinách, které přicházejí na štáb v sestavě operačních skupin.

Zvláštní potíže do práce spojovacích uzlů to zřejmě nevnese. Zařízení jiné spojenecké armády, tak jako i rádiové stanice odborných spojovacích skupin, rozmísťují se v prostoru spojovacího uzlu podle pokynů místního náčelníka spojovacího uzlu; obsluhy těchto zařízení se mu podřizují ve všech otázkách vnitřního řádu.

Telefonní kanály na společně vybudovaných radioreléových spojovacích cestách budujeme s pomocí zařízení, které je součástí soupravy radioreléových stanic. Při použití jednotypových radioreléových stanic národní úseky spojovací cesty se propojují mezi sebou na vysoké frekvenci a

k vytvoření telefonních kanálů využívá se zařízení koncových stanic. Při použití různých typů stanic vytvářejí se spojovací cesty podle úseků a národní úseky se propojují mezi sebou na nízké frekvenci.

Potíže jazykového druhu, které vznikají při společném budování radioreléových spojovacích cest na různých cvičeních, štáby překonávaly výběrem a začleněním do obsluhy koncových stanic a stanic na styku spojovacích cest takových osob, které znaly odpovídající jazyk, nebo odvelením představitelů svého spojovacího útvaru (zpravidla důstojníka), který znal odpovídající jazyk, na stanici spojenecké armády na dobu zřízení spojení. V některých případech postačovalo, aby tento představitel plnil úkol pouhého překladatele.

Telegrafní kanály na kabelových mnohakanálových a radioreléových spojovacích cestách vytvářely štáby na všech cvičeních v případě potřeby druhotným zesílením telefonních kanálů s použitím zařízení tónové telegrafie odpovídajících spojovacím uzlům spojeneckých armád.

Budování telegrafních kanálů takovým způsobem je možné také v tom případě, že na spojovacích uzlech spojeneckých vojsk bude používáno jednotypové nebo unifikované zařízení tónové telegrafie, které umožňuje společnou práci mezi sebou.

Na vybudovaných telefonních a telegrafních kanálech jsou obvykle používány na obou koncích spojovacího směru koncové přístroje utajeného velení ZAS a telegrafní přístroje národních spojovacích uzlů. Předpokladem rovněž je, že na těchto spojovacích uzlech se budou používat unifikované nebo jednotypové přístroje utajeného velení ZAS.

Na cvičeních v některých případech v sestavě odborných spojovacích skupin, odesílaných s operačními skupinami, byly začleněny přístroje s koncovým zařízením, nezbytným k zabezpečení utajeného telefonního a telegrafního spojení na linkových a radioreléových kanálech. V těchto případech není nutné používat koncové zařízení místního spojovacího uzlu.